

Češnje obirajo le v Goriških brdih

Na stojnicah le španske in italijanske češnje

Dragica Heric

Letošnja sezona češenj ima skupnega imenovalca z leti 2017, 2018, 2019 in 2020, to je pozeba. Dr. Valentina Usenik z Biotehniške fakultete letino češenj ocenjuje takole: »Česar ni vzela pozeba, uničuje hladno in deževno vreme, ki povzroča odpadanje plodov, gnitje in pokanje.« Tržnega pridelka češenj je letos malo, na trgovskih policah, tržnicah in številnih obcestnih stojnicah so le španske in italijanske češnje.

Če je letino češenj v zadnjih štirih letih pozeba prizadela le lokalno, je letos zajela večji del Slovenije. Padavine in nizke temperature v maju pa še dodatno zavirajo razvoj plodov na tistih redkih legah, kjer pozebe ni bilo. Od tam sedaj pridelovalci poročajo o pokanju in gnitju zgodnjih sort. Morda bodo imele sredi sezone in pozne sorte ugodnejše razmere, a vprašanje je, koliko bo tržnega pridelka.

Zaradi slabega vremena, predvsem veliko dežja, so nasadi podvrženi številnim boleznim in škodljivcem. Največ škode pridelovalcem povzroča navadna sadna gniloba ter plodova vinska mušica in češnjeva muha. Oba škodljivca lahko spremljamo z rumenimi lepiljivimi ploščami v nasadu.

V GORIŠKIH BRDIH ČEŠNJE POKAJO IN GNIJEJO

Pozeba je delno prizanesla le dobrim sadjarskim legam v Goriških brdih. Vasja Juretič, specialist za sadjarstvo in oljkarstvo pri Kmetijsko-gozdarskem zavodu Nova Gorica, pravi, da je tudi v Goriških brdih pozebo do 50 % češenj in drugih koščičarjev. Zaradi vremena na plodovi češenj, breskovic in marelic. Li niso

Na stojnicah so le španske in italijanske češnje.

jajo, da morajo biti sodobni nasadi češenj pokriti, celo povsem zaprti. Očitno bo to glede na podnebne spremembe neizogibno oz. brez pokritega nasada tudi pridelka ne bo. Pri nas je s profitočno in profinsektno mrežo pokritih malo nasadov češenj. Na Primorskem se zaradi burje pridelovalci ne odločajo za postavitev mreže.

NA ŠTAJERSKEM, DOLENJSKEM IN V OSREDNJI SLOVENIJI MALO ALI NIČ ČEŠENJ

V osrednji Sloveniji je nekaj manjših nasadov v velikosti od 10 do 20 arov, a je večina

Na Vipavskem letos sadja zaradi pozebe ne bo.

beljenja plodov še bolj potrjena boleznim in škodljivcem. Veliko težav povzročajo cvetna monilija, listna pegavost in luknjičavost koščičarjev. Na skupnih dveh hektarjih bo največ 20 % pridelka. Ko bo vreme vsaj tri do štiri dni suho in toplo, svetovalci priporočajo, da izrežejo vse pogamjke, ki so okuženi s cvetno monilijo, in jih uničijo.

Natančnejša ocena škode, ki je nastala na kmetijskih pridelkih zaradi pozebe v marcu in aprilu 2021, bo znana, ko bo Uprava RS za zaščito in reševanje izdelala predhodno oceno škode. Sklep, na podlagi katerega bo Uprava v roku 60 dni izdelala predhodno oceno škode, je bil na vladi sprejet 27. maja 2021. Končna ocena škode pa se izdela pred spravilom oz. najkasneje v enem mesecu po spravilu pridelka. Hkrati pa MKGP že pripravlja interventni zakon za blaženje posledic pozebe v kmetijstvu.

Na Dolenjskem skupaj s Posavjem in Belo krajino so češnje na približno 12 hektarjih. Večina češenj je pozebla, tržnega pridelka bo le nekaj odstotkov. Tudi v Evrosadu imajo 3,5 hektarja češenj in celo 18 hektarjev breskev. Vsi nasadi so namakani in zaščiteni z mrežo proti toči in pokanju plodov, polovico vseh breskovich nasadov so letos celo oroševali, žal pa so bile temperature več noči premlinile in večina sadja je pozebla. Zaradi dodatnih težav z boleznimi in škodljivci ocenjuje-

tistih rodkih logab, kjer pozebe ni bilo. Očito bo to glede na podnebne spremembe neizogibno oz. brez pokritega nasada tudi pridelka ne bo. Pri nas je s profitočno in protivinsko mrežo pokritih malo nasadov češenj. Na Primorskem se zaradi burje pridelovalci ne odločajo za postavitev mreže.

Na Dolenjskem skupaj s Posavjem in Belo krajino so češnje na približno 12 hektarjih. Večina češenj je pozebla, tržnega pridelka bo le nekaj odstotkov. Tudi v Evrosadu imajo 3,5 hektarja češenj in celo 18 hektarjev breskev. Vsi nasadi so namakani in zaščiteni z mrežo breskovih nasadov so letos celo oroševali, žal pa so bile temperature več noči pre nizke in večina sadja je pozebla. Zaradi dodatnih težav z boleznimi in škodljivci ocenjujejo, da niti češnji niti breskev ne bo več kot 10 % normalne letine.

V GORIŠKIH BRDIH ČEŠNJE POKAJO IN GNJIJEJO

Pozeba je delno prizanesla le dobrim sadjarskim legam v Goriških brdih. Vasja Juretič, specialist za sadjarstvo in oljkarstvo pri Kmetijsko-gozdarskem zavodu Nova Gorica, pravi, da je tudi v Goriških brdih pozeblo do 50 % češenj in drugih koščičarjev. Zaradi vremena pa plodovi češenj, breskev in marelic, ki niso pozebli, v fazi zorenja odpadajo. Pri češnji padavine povzročajo tudi gnitje in pokanje. Juretič pridelovalcem svetuje, da nasade zaščitijo z ustreznimi zaščitnimi sredstvi, prav tako je treba opraviti poletno rez. Če je pridelak na tleh, ga je treba odstraniti iz nasada, da ne bo še več boleznih in škodljivcev. Že nekaj let opozar-

Zaradi nizkih temperatur in nenehnih padavin veliko plodov odpada, gnije in poka, zato so netržni.

Na stojnicah so le španske in italijanske češnje.

Na stojnicah so le španske in italijanske češnje. jajo, da morejo biti sodobni nasadi češenj pokriti, celo povsem zaprti. Očitno bo to glede na podnebne spremembe neizogibno oz. brez pokritega nasada tudi pridelka ne bo. Pri nas je s profitočno in protivinsko mrežo pokritih malo nasadov češenj. Na Primorskem se zaradi burje pridelovalci ne odločajo za postavitev mreže.

NA ŠTARJSKEM, DOLENJSKEM IN V OSREDNJI SLOVENIJI MALO ALI NIČ ČEŠENJ

Na območju Maribora je 10 hektarjev češenj, na območju Celja štirje hektarji in na območju Ptujja trije hektarji, a je večina nasadov pozebla in je škoda od 80- do 100-odstotna. Zaradi zelo slabega vremena v času cvetenja in oplodnje še preostali plodovi odpadajo, tako da češenj skoraj ne bo.

V Sloveniji je skupaj okrog 300 ha češenj. Po uradnih podatkih iz leta 2019 je intenzivnih nasadov češenj na 205 ha. Od teh je z namakalnimi sistemom opremljenih 15% površin, s profitočno mrežo 4%, pokritih s folijo pa manj kot 1% površin. Več kot 70 odstotkov vseh je na Primorskem. V intenzivnih nasadih se je pridelava v zadnjih 15 letih skoraj podvojila, zadnjih 10 let pa povečala za približno polovico.

Kot nam je povedala Urška Klančar s KGZ Nova Gorica, so na Obali, tudi ob morju, težave z odpadanjem plodov, veliko škodo pa delajo tudi ptiči. Ker ni drugega sadja, ptiči iščejo vsak zrel plod. Pridelovalci nasade zaščitijo z različnimi metodami odganjanja, a so vse učinkovite le kratek čas, saj se jih ptice hitro navadijo.

V osrednji Sloveniji je nekaj manjših nasadov v velikosti od 10 do 20 arov, a je večina v celoti pozebla, drevesa pa so zaradi neugodnega vremena v fazi cvetenja, oplodnje in de-

NA KMETIJI JELINA V BRDIH TRGAJO SLADKE, RDEČE ČEŠNJE

Na kmetiji Teje

in Radovana Jelina

Kot nam je povedal Radovan, je v začetku dozorevanja zgodnjih plodov kazalo, da bo češnji zaradi pozebe približno polovico manj. Zaradi neugodnega vremena pa številni plodovi odpadejo, preden dozori, zaradi preveč dežja pa se bojijo tudi bolezni in škodljivcev. Večino češenj letos prodajo na domu. Če bo kasnejših sort več, bodo šli kakšen dan na tržnico v Tolmin in Kranjsko Goro, kjer jih čakajo njihove stalne stranke.

Naš utrinek

Vreme